

Ebelik Öğrencilerinin Kültürel Duyarlılık İle Kültürel Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

Investigating the Relationship between Cultural Sensitivity and Cultural Skill Levels of Midwifery Students

Sündüz Özlem Altinkayaⁱ, Keziban Amanakⁱⁱ

ⁱDoç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, <https://orcid.org/0000-0002-0991-7443>

ⁱⁱDr. Öğr. Üyesi Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, <https://orcid.org/0000-0001-8824-084X>

Öz

Giriş: Günümüzde küreselleşmenin bir sonucu olarak toplumlar çok kültürlü hale gelmiştir. Sağlık profesyonellerinin kültürel açıdan yeterli hizmet sunabilmeleri ancak kültürlerarası iletişim yeterliliğinin sağlanması ile mümkündür. Dolayısıyla bu çalışmada ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılıkları ile kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 318 ebelik öğrencisi ile analitik ve kesitsel olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplamada Demografik Bilgi Formu, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ve Kültürlerarası Beceri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri, ANOVA ve Pearson korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin Kültürel Duyarlılık Ölçeği (birinci sınıf: 77.25±8.95, ikinci sınıf: 77.98±7.45, üçüncü sınıf: 78.12±6.54, dördüncü sınıf: 78.87±5.78) ve Kültürel Beceri Ölçeği (birinci sınıf: 69.47±6.74, ikinci sınıf: 70.01±5.85, üçüncü sınıf: 70.86±6.74, dördüncü sınıf: 71.96±7.85) puan ortalamalarının sınıf seviyesine paralel olarak arttığı ancak bu artışın istatistiksel anlamlılık taşımadığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasında pozitif yönde orta şiddette ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri ile kültürel beceri düzeyleri arasında pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki olduğu, sınıflara göre kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel duyarlılık, Kültürel beceri, Ebe, Öğrenci.

ABSTRACT

Introduction: Societies have become multicultural as a result of globalization today. It is only possible for health professionals to provide adequate cultural care, by ensuring intercultural communication competence. Therefore, this study aimed to examine the relationship between midwifery students cultural sensitivities and cultural skill levels.

Methods: The study was designed analytically and cross-sectional and carried out with 318 midwifery students studying at a public university. Demographic Information Form, Intercultural Sensitivity Scale and Intercultural Skill Scale were used for data collection. Statistical data were evaluated with ANOVA and Pearson correlation tests.

Results: Mean scores of both Cultural Sensitivity Scale of Students (first grade: 77.25 ± 8.95, second grade: 77.98 ± 7.45, third grade: 78.12 ± 6.54, fourth grade: 78.87 ± 5.78) and Cultural Skill Scale (first grade: 69.47 ± 6.74, second grade: 70.01 ± 5.85, third grade: 70.86 ± 6.74, fourth grade: 71.96 ± 7.85) increased in parallel with the grade level, but this increase was not statistically significant. In addition, there was a positive moderate relationship between students' cultural sensitivity and cultural skill levels.

Conclusion: The data of the present study suggested that there was a moderately significant positive relationship between the students' cultural sensitivity levels and cultural skill levels. In spite of the increasing mean scores for both Cultural Sensitivity Scale of Students and Cultural Skill Scale parallel with the grade level, the differences did not reach statistical significance.

Key words: Cultural sensitivity, Cultural skills, Midwife, Student.

*Lokman Hekim Dergisi, 2020; 10 (3): 378-383

DOI: 10.31020/mutfd.718978

e-ISSN: 1309-8004, ISSN 1309-761X

Geliş Tarihi – Received: 12 Nisan 2020; Kabul Tarihi - Accepted: 04 Ağustos 2020

İletişim - Correspondence Author: Keziban Amanak <keziban.amanak@adu.edu.tr>

Etik Onay: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu (Numara: 2019/082)

Giriş

Günümüzde küreselleşmenin bir sonucu olarak toplumlar çok kültürlü hale gelmiştir. Bireylerin içinde buldukları kültür, sağlık inanç ve davranışları çok kültürlü toplumlarda sağlık bakım gereksinimlerinde farklılıklara neden olmaktadır.^{1,2} Sağlık profesyonellerinin kültürel açıdan yeterli hizmet sunabilmeleri ancak kültürlerarası iletişim yeterliliğinin sağlanması ile mümkündür.^{3,4} Kültürlerarası iletişim, farklı kültürel yapıya sahip kişiler arasındaki etkileşim sürecidir. Mevcut durumda iletişimde yanlış anlaşılmalara azaltılması ve etkili iletişimin oluşturulabilmesi kültürler arası iletişimin geliştirilmesi ile sağlanabilir.⁵ Kültürlerarası duyarlılık; kültürlerarası iletişim becerisinin önemli bir boyutu olup bireyin farklı kültürlere sahip kişilerle etkileşim öncesi, sırası ve sonrasında olumlu duygularla ve farklılıklara saygı duyarak iletişime geçmesidir.⁶ Diğer bir deyişle kültürler arası duyarlılık bireyin kültürel farklılıklar ve değerlere yönelik bilgi toplaması, değerlendirmesi, saygı göstermesidir. Kültürler arası duyarlılık, sağlık hizmetinin etkin olarak sunulabilmesinde önemli bir faktör olup aynı zamanda, bakım alan kişilerin memnuniyet düzeyini artırarak sağlık hizmetinin de kalitesini arttırmaktadır.⁵ Literatürde yer alan araştırmalar sağlık profesyonelleri ve öğrencilerinin kültürel yönden dikkatli davranışları ile verdikleri bakım hizmeti arasında olumlu yönde ilişki olduğunu belirtmektedir.⁷⁻⁹ Dolayısıyla sağlık profesyonellerinin bakım verdikleri kişilerin gereksinimlerini belirleyebilmeleri, onları kendi kültürleri içerisinde değerlendirebilmeleri ve verecekleri sağlık hizmetini o bireyin kültür yapısına uygun olarak sunmaları çok önemlidir.^{5,10} Kültürlerarası iletişim becerisinin diğer önemli boyutlarından biri de kültürel beceridir. Kültürel beceri, farklı kültürlerden insanların var olduğu ortamlarda bireyin etkin bir şekilde iletişime geçmesi ve uyum sağlamasıdır. Kültürel beceri düzeyi yüksek kişiler, kültüre en uygun sözlü ve sözsüz davranışları ayırabilir, farklı kültürlere sahip bireylerin kural ve değerlerine göre hareket ederek onlara saygı duyabilirler.^{3,4} Ayrıca sağlığı geliştirme ve koruma davranışları üzerinde; bireylerin inançlarının, değerlerinin, din ve dil özelliklerinin, kültürel yapılarının etkili olduğu bilinmektedir. Farklı öğrenci gruplarıyla yapılan çalışmalarda, değişik kültürlerden insanlarla iletişim halinde olan, ileride yurt dışında çalışmak isteyen ve öğrenci değişim programlarına katılmak isteyen öğrencilerin kültürler arası duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir.¹⁰⁻¹³

Sağlık bakım hizmeti sunan sağlık profesyonellerinden biri de ebelerdir. Ebelik uygulamalarının büyük bir bölümü; üreme sağlığı, kadın ve çocuk sağlığı, fetüs ve yenidoğan sağlığı, aile ve toplum sağlığı hizmetlerinden oluşmaktadır. Bu hizmetler kültürel etmenlerden en çok etkilenen alanlardır. Ebelerin, kültürlerarası duyarlılık ve beceriye sahip olması, verilen sağlık bakımının kalitesini etkileyebilmektedir.¹⁴ Bu açıdan gelecekte ebelik mesleğini icra edecek olan, ebelik öğrencilerinin, kültürel yaklaşımlarının incelenmesi önemlidir. Ancak yapılan literatür taramasında ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu durum ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerinin incelenmesi gerekliliğini gösteren önemli bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma; ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ile kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Çalışma bir devlet üniversitesinin ebelik öğrencileriyle Aralık 2019-Şubat 2020 tarihlerinde analitik ve kesitsel olarak 318 ebelik öğrencisi ile yürütülmüştür. Bu dönemde bölümde 389 ebelik öğrencisi öğrenim görmektedir. Ancak çalışmada örnek seçim yöntemine gidilmemiş olup, araştırmaya katılmayı kabul eden, araştırma verilerinin toplandığı saatte derse katılan ve formları eksiksiz olarak dolduran tüm öğrenciler çalışmaya alınmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında; Demografik Soru Formu, öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerinin belirlenebilmesi için "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ)" ve öğrencilerin kültürel beceri düzeylerinin belirlenebilmesi için de "Kültürlerarası Beceri Ölçeği (KBÖ)" kullanılmıştır. Veri toplama

formları öğrencilerin öz bildirimlerine dayalı olarak uygun olan teorik ders saatlerinin ilk 15 dakikası içinde doldurulmuştur.

Demografik Soru Formu; Öğrencilerin yaşı, sınıfı, geliri, yaşadıkları yer, en uzun süre yaşadıkları yer olmak üzere toplam 5 sorudan oluşmaktadır.^{15,16}

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ); Chen ve Starosta'nın geliştirdiği bir ölçek olup Türkçeye uyarlaması Bulduk ve ark. tarafından yapılmıştır.^{17,18} Ölçeğin 5 duygusal boyutu vardır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,72, madde analizleri 0,13-0,66'dır. Ölçeğin kesme noktası bulunmayıp, alınan puan arttıkça kültürler arası duyarlılık düzeyi artmaktadır.¹⁸ Bu çalışmada ölçeğin toplam ölçek puanı kullanılmıştır ve Cronbach alpha değeri 0,83 olarak bulunmuştur.

Kültürlerarası Beceri Ölçeği (KBÖ); Portalla ve Chen tarafından kültürel beceriyi ölçmek için geliştirilmiş olup Yılmaz ve ark. tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır.^{19,20} Ölçeğin orijinali 20 maddeden oluşmakta olup Türkçe versiyonu 15 madde ve üç alt boyuttan (Davranışsal Esneklik-DE, Etkileşime Saygı-ES ve Etkileşimde Rahatlık-ER) oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tipli bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,79 olup ölçekten alınan puanlar arttıkça kültürel beceri düzeyi artmaktadır.^{4,20} Bu çalışmada Cronbach alpha değeri 0,76 olarak bulunmuştur.

Araştırma Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Numara: 2019/082). Ayrıca araştırmanın yapıldığı Fakülte Dekanlığından yazılı izin alınmıştır.

Verilerin analizinde IBM SPSS 18,0 (PASW Inc., Chicago. IL. USA) programı kullanılmış olup; verilerin normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile değerlendirilmiştir. Sınıflara göre öğrencilerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerini karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Öğrencilerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişki varlığı Pearson korelasyon testi ile değerlendirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan ölçeklerin Cronbach alfa değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalaması $21,84 \pm 4,36$ olup; öğrencilerin %28,0'ı birinci sınıf, %48,8'inin geliri orta, %63,6'sı yurttan yaşamakta, %39,3'ü şu ana kadar en uzun süre ilçede yaşamıştır (**Tablo 1**).

Tablo 1. Demografik Özelliklerin Dağılımı (n=318)

Demografik özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sınıf		
Birinci sınıf	89	28,0
İkinci sınıf	77	24,2
Üçüncü sınıf	78	24,5
Dördüncü sınıf	74	23,3
Gelir		
Düşük	91	28,6
Orta	155	48,8
Yüksek	72	22,6
Yaşanılan yer		
Aileyle birlikte	45	14,1
Arkadaşla birlikte	71	22,3
Yurttan	202	63,6
En uzun süre yaşanılan yer		
İl	112	35,2
İlçe	125	39,3
Köy	81	25,5

Araştırmada öğrencilerin KDÖ puan ortalamalarının sınıf seviyesine paralel olarak arttığı (birinci sınıf: 77,25±8,95, ikinci sınıf: 77,98±7,45, üçüncü sınıf: 78,12±6,54 ve dördüncü sınıf: 78,87±5,78) ancak bu artışın istatistiksel anlamlılık taşımadığı görülmüştür ($p>0,05$) (**Tablo 2**).

Tablo 2. Sınıflara Göre KDÖ Puan Ortalamaları (n=318)

Sınıf	N	KDÖ (Ort ± SS)	F	p
Birinci sınıf	89	77,25±8,95	0,715	0,587
İkinci sınıf	77	77,98±7,45		
Üçüncü sınıf	78	78,12±6,54		
Dördüncü sınıf	74	78,87±5,78		

Tablo 3'de KBÖ puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin KBÖ puan ortalamalarının (birinci sınıf: 69,47±6,74, ikinci sınıf: 70,01±5,85, üçüncü sınıf: 70,86±6,74 ve dördüncü sınıf: 71,96±7,85) sınıf seviyesine paralel olarak artarken; bu artışın istatistiksel anlamlılık taşımadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 3. Sınıflara Göre KBÖ Puan Ortalamaları (n=318)

Sınıf	N	KBÖ (Ort ± SS)	F	p
Birinci sınıf	89	69,47±6,74	0,841	0,415
İkinci sınıf	77	70,01±5,85		
Üçüncü sınıf	78	70,86±6,74		
Dördüncü sınıf	74	71,96±7,85		

Öğrencilerin KDÖ ve KBÇ puan ortalamalarının karşılaştırılması **Tablo 4'**de verilmiştir. Öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri ile kültürel becerileri arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki belirlenmiştir ($r= 0,127$, $p= 0,052$).

Tablo 4. KDÖ ve KBÇ puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=318)

KDÖ (X ± SS)	KBÖ (X ± SS)	r	p
78,04±5,86	70,57±4,78	0,427	0,052

Tartışma

Ebelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kültürel duyarlılık ile kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada, öğrencilerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasında pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki olduğu, sınıf seviyesi arttıkça kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerinin arttığı ancak yapılan istatistiksel değerlendirmede bu farkın önemsiz olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, ebelik eğitiminin öğrencilerin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri üzerinde yeterince etkili olmadığı ancak öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeylerinin artırılması ile kültürel beceri düzeylerinin de artırılabilirliğini göstermesi bakımından önemlidir. Kültürlerarası eğitimin etkinliğinin değerlendirildiği deneysel bir çalışmada; eğitim sonrası müdahale grubunda yer alan katılımcıların kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin kontrol grubunda yer alan katılımcılara göre istatistiksel olarak önemli şekilde yüksek olduğu bildirilmiştir.²¹ Bu araştırma sonucuna göre; ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerinin artırılmasına ilişkin ebelik eğitim müfredatındaki kültürlerarası yaklaşıma katkı sağlayabilecek zorunlu ve seçmeli ders sayısının artırılması, öğrencilerin bu konudaki kurs, sempozyum gibi bilimsel aktivitelere katılımlarının desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca kültürlerarası duyarlılığı etkileyen faktörlere bakıldığında; farklı kültürlerle etkileşim halinde olma, yabancı dil konuşabilme, değişik kültürlerle sahip bireylerle iletişimi olumlu olarak algılama ve kültüre ilişkin eğitim almanın yer aldığı görülmektedir.¹⁴ Bu faktörlere dayalı olarak ileride sağlık profesyoneli olacak olan ebelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında, yabancı dillerini geliştirmeleri, öğrenci değişim programları ile farklı ülkelerde bulunmaları ve kültürel yaklaşım konusunda eğitim almaları konusunda teşvik edilmeleri ile kültürel duyarlılık düzeylerinin artırılmasına katkıda bulunulabilir. Tüm bu bilgiler; Türkiye'nin çok kültürlü bir yapıya

sahip olduğu gerçeğiyle birleştirildiğinde, sağlık alanındaki eğitim kurumlarının kültürel sorunlara duyarlı ve farkında olan öğrenciler yetiştirmesi ve uygun eğitim ortamlarını oluşturması gerekliliğine vurgu yapmaktadır.⁵

Demirel ve ark.'ı birinci ve dördüncü sınıf ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmalarında; bu çalışmanın sonuçlarına benzer olarak, iki sınıf arasında kültürel duyarlılık açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptamadıklarını bu çalışmanın sonucundan farklı olarak ise, birinci sınıf ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerinin dördüncü sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir.¹⁴ Sonuç olarak, ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık düzeylerinin incelendiği yukarıda yer alan tek bir çalışmaya ulaşılırken ebelik öğrencilerinin kültürel beceri düzeylerinin incelendiği herhangi bir çalışmaya ulaşılammıştır. Oysa ki kültürlerarası değişikliklerin farkında olunması ve anlaşılması sağlık alanında verilen bakım kalitesini artıran önemli bir unsurdur ve bu yetkinliklerin lisans eğitiminde edinilmesi oldukça önemlidir. Bu sonuçlar; ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeylerinin ayrıntılı olarak incelendiği daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Diğer taraftan bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma verileri öğrencilerin öz bildirimlerine dayalı olarak toplanmıştır. Dolayısıyla veriler uzman bireylerin gözlemlerinden farklı olabilir. Ek olarak, araştırmanın tek yerde yapılmış olması nedeni ile elde edilen sonuçlar sadece bu araştırmanın örneklemini temsil etmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada öğrencilerin kültürel duyarlılık düzeyleri ile kültürel becerileri arasında pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki bulunduğu, sınıflar açısından kültürel duyarlılık ve kültürel beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara yönelik olarak ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve becerilerinin artırılmasına ilişkin ebelik eğitim müfredatındaki bu konuya katkı sağlayabilecek zorunlu ve seçmeli ders sayısının artırılması, öğrencilerin kültürel yaklaşım konusundaki kurs, sempozyum gibi bilimsel aktivitelere katılımları konusunda desteklenmeleri, öğrenci değişim programları ile farklı ülkelerde bulunmaları ve yabancı dillerini geliştirmeleri önerilmektedir.

Bilgi

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik onay

Araştırma Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Numara: 2019/082).

Kaynaklar

1. Aslan GK, Kartal A, Turan T, Yiğitoğlu GT, Kayan S. Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıkları ve ilişkili bazı faktörler. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 2019; 27(2): 188-200.
2. Kahraman N, Sancar O. Sağlık çalışanlarının kültürel duyarlılığı. Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi 2017; 15: 107-33.
3. Mobula LM, Okoye MT, Boulware LE, Carson KA, Marsteller JA, Cooper LA. Cultural competence and perceptions of community health workers' effectiveness for reducing health care disparities. J Prim Care Community Health 2015; 6(1):10-15.
4. Yılmaz M, Yeni C, Avcı E, Uluk N. Aile sağlığı merkezlerinde çalışan hemşire/ebelerin kültürel duyarlılık ve kültürlerarası beceri düzeylerinin incelenmesi. DEUHFED 2019; 12 (3): 170-178.
5. Baksi A, Sürücü HA, Duman M. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürler Arası Duyarlılıkları ve İlişkili Faktörlerin Değerlendirilmesi. JAREN 2019; 5(1): 31-39.
6. Eğinli AT. Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. Öneri Dergisi 2011; 9 (35): 215-27.
7. Ceylantekin Y, Öcalan D. Hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalığı ve kültürlerarası hemşirelik dersine yönelik düşünceleri. GÜSBD 2016; 5(4): 45-53.

8. Bulduk S, Usta E, Dinçer Y. Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2017; 7(2): 73-77.
9. Aktaş YY, Uğur HG, Orak OS. Hemşirelerin kültürlerarası hemşirelik bakımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi* 2016; 8 (3): 120-135.
10. Meydanlıoğlu A, Arıkan F, Gozum S. Cultural sensitivity levels of university students receiving education in health disciplines. *Advances in Health Sciences Education* 2015; 20(5): 1195-204.
11. Bekiroğlu O, Balcı Ş. Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: "İletişim Fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 2014; 35: 429-60.
12. Kılıç SP, Sevinç S. The relationship between cultural sensitivity and assertiveness in nursing students from Turkey. *Journal of Transcultural Nursing* 2018; 29(4): 379-386.
13. Aslan S, Yılmaz D, Kartal M, Erdemir F, Güleç HY. Determination of intercultural sensitivity of Nursing Students in Turkey. *International Journal of Health Sciences & Research* 2016; 6(11): 202-8.
14. Demirel G, Kaya N, Doğaner A. Ebelik öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarının merhamet ve empati düzeylerine etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi-International Journal of Society Researches* 2020; 15(21): 282-300.
15. Bulut S, Amanak K, Say S. Ebelik öğrencilerinin mizah kullanımına ilişkin görüşleri ve mizah tarzlarının incelenmesi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi* 2017; 3(2): 43-53.
16. Amanak K, Balkaya N. Ebelik bölümü öğrencilerinin doğal doğuma yönelik bilgi ve düşünceleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2013; 2(2):169-192.
17. Chen GM, Starosta WJ. The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Human Communication* 2000; 3: 1-15.
18. Bulduk S, Tosun H, Ardiç E. Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics Law and History* 2011; 19(1): 25-31.
19. Portalla T, Chen GM. The development and validation of the intercultural effectiveness scale. *Intercultural Communication Studies* 2010; 19 (3): 21-37.
20. Yılmaz M, Yıldırım Sarı H, Dağhan Ş. Kültürel etkililik ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. I. Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı; 2017; 29 Haziran -1 Temmuz; Aydın.
21. Jain S. Experiential training for enhancing intercultural sensitivity. *J Cult Divers* Spring 2013; 20(1): 15-20.